

PULEC

Časopis nejen pro příznivce obojživelníků a plazů.
ročník 2. číslo 1 rok 2016 ISSN 2336-8292
dostupný v pdf na www.herpeta.cz

Obsah:

Obojživelník a plaz roku 2016	1
Národní den žab a Žabí běh	2
Proběhlé akce – Setkání ZOOfanatika	4
Představujeme projekty	4

Obojživelník a plaz roku 2016 byli vybráni již koncem roku 2015 a od ledna 2016 jsou představeni na webových stránkách Muzea přírody Český ráj. Takže v prvním letošním čísle nejde o odtajnění, ale o šíření informace. Pravdou je, že hlavní start informační kampaně se vztahuje k začátku sezóny, který je spojován se svátkem sv. Řehoře (12. 3.) a v posledních letech označován jako Národní den žab (NDŽ). Letos začne kampaň již v pátek 11. 3. ve Snídani s Novou. Oslavy budou pokračovat celý víkend na Žabích běžích. Na úvod sezóny je připravena přednáška pro veřejnost v Polabském muzeu v Poděbradech.

Obojživelník a plaz roku aneb rok 2016 ve znamení zelené

Obojživelník roku je v ČR vyhlašován od roku 2007, od roku 2009 společně s plazem roku. Ač jsou obojživelníci a plazi v mnohém odlišni, v některých ohledech jsou podobní a tradiční je i společný zájem nebo u někoho nezájem o ně. Obojživelníkem a plazem roku jsou vybírány většinou takové druhy, které se v něčem podobají a které lze někde sledovat při jedné exkurzi na společné lokalitě. **U rosničky zelené a ještěrky zelené, vybraných zástupců pro rok 2016,** dokonce panuje shoda v druhových názvech. Jejich podobnosti jsou např. schopnost lézt po keřích a stromech, přiměřená obliba ve slunění se a odlišnost samečků od samiček díky nápadnému hrdlu. Samečci rosniček mají hrdlo žlutohnědé nebo žlutošedé a při kvákání jej nafukují v podobě ozvučného měchyřku (rezonátoru). Samci ještěrky zelené mají hrdlo zejména v době páření nápadně modře zbarvené.

Způsob života rosničky zelené výborně vystihují verše Jany Dvořákové, které složila pro omalovánky „Poznej naše žabky a jejich kamarády“ vydané Muzeem přírody Český ráj.

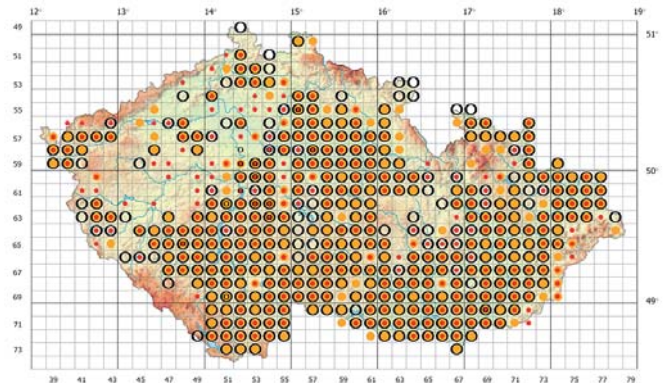
Rosnička zelená
Jana Dvořáková

Na keřích i ve stromoví
rosnička si mouchy loví.
Na bocích má ladné klíčky,
hrdlo velké od písničky.
Od kvákání rosníček
ohluchne i měsíček.
Jak šplhají rosničky?
Přísavnými prstíčky.

Nechť je básnička inspirací pro vás. Zkuste složit krátkou básničku o rosničce zelené nebo ještěrce zelené a poslat e-mailem na m.sandera@seznam.cz. Hezké básničky otiskneme v dalších číslech časopisu Pulec a nejlepší odměníme.

Samec rosničky zelené (foto: Marcela Lazurková).

- nálezy do roku 1949
- nálezy 1950–1989
- nálezy 1990–2009
- nálezy od roku 2010

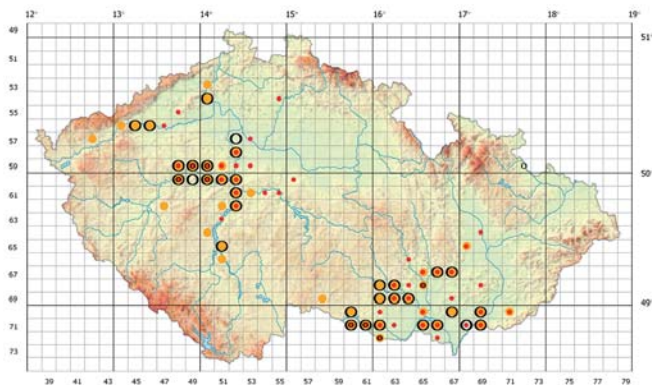
Mapa rozšíření rosničky zelené v České republice. Rosnička se vyskytuje mozaikovitě, převážně v nižších a středních polohách na dobře osluněných lokalitách.

Samec ještěrky zelené (foto: Daniel Jablonski).

Mládě ještěrky zelené (foto: Zdeněk Mačát).

- nálezy do roku 1949
- nálezy 1990–2009
- nálezy 1950–1989
- nálezy od roku 2010

Mapa rozšíření ještěrky zelené v České republice. Na Moravě obývá teplejší stanoviště v jižní části, v Čechách je výskyt omezen především na kaňonovitá údolí větších řek – tzv. říční neboli údolní fenomén.

Národní den žab

Letos již potřetí se bude 12. března slavit jako Národní den žab – NDŽ. 12. března je svátek svatého Řehoře a k tomuto svátku se vztahuje pranostika: „Na svatého Řehoře, čáp letí přes moře, žába hubu otevře....“. První žáby se skutečně probouzejí ze zimního spánku a tím pádem začíná sezóna i pro ty, kteří sledují obojživelníky a plazy. A když může být 8. března MDŽ, tak 12. března je NDŽ. Pokud to v kalendáři nemáte, tak je neúplný.

Oslavy začnou již v předstihu. 10. března v družině Základní školy Na Beránku v Praze 12 si budou povídat nejen o letošním obojživelníkovi a plazovi roku, ale i o dalších druzích, zahrají si různé hry a budou mít žabí dorty. Nechte se inspirovat a udělejte si ve škole žabí slavnost v průběhu jara. Národní den žab bude tématem v pořadu Snídaně s Novou v pátek 11. března. Oslavy budou pokračovat celý víkend na Žabích bězích (podrobněji viz níže). Na úvod sezóny je připravena přednáška pro veřejnost v Polabském muzeu v Poděbradech. Přednáška Martina Šandery s názvem „Žabí stehýnka a želví polévka aneb česká herpetofauna v ohrožení“ se koná v úterý 15. března od 17.30 hodin na adrese Palackého 68, Poděbrady.

Žabí běh

Vyzkoušejte si akci, která spojuje pohyb, zábavu i poučení. Účastnit se mohou zkušení běžci i nebězci, rychlost není rozhodující. Běžci se dozví něco o žabách a naopak přírodomilci mají možnost najít zálibu v běhání. Žabí běh je pohyb s odhadem času neboli proti času. Běžet, jít, skákat či jinak se pohybovat po vyznačené trase může každý s tím, že si dopředu odhadne čas, v jakém trasu překoná. Vítězí ten, kdo se nejpřesněji trefí do odhadu. Pro dospělé a zdatné mládežníky je doporučena trasa 6–7 km, pro děti 1–2 km (menší s doprovodem rodičů). Při prezenci je dobré ukázat účastníkům plánek trasy a údaje o délce trasy a celkovém převýšení. Hodnocena je i možná účast v žabím převleku nebo s žabími doplňky.

Na trati není dovoleno mít hodinky či jiné zařízení měřící čas. Porušení tohoto pravidla je automatickou diskvalifikací.

Nejde o trháni traťových rekordů. Důležité je správně odhadnout své možnosti a zvolit správné tempo. Správně načasovat přesun podobně jako žáby, když migrují na jaře k vodě na místa rozmnožování nebo na podzim na místa zimování. Přitom musí cestou necestou překonávat různé nástrahy. Tou nejrizikovější jsou silnice. Takže i trasa Žabího běhu vede po různých povrchích – po asfaltu, po cestách i necestách. Trasa jednotlivých běhů (ročníků) může být obměňována, aby nebyli zvýhodněni pravidelní účastníci. Nechte se inspirovat Žabím během a uspořádejte shodnou nebo obdobnou akci.

Žabí běh ve Velkých Popovicích, 12. března

Letos poprvé bude Žabí běh i ve Velkých Popovicích. Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Velké Popovice se nechala inspirovat prachovskými žabími běhy a letos zve všechny zájemce k rybníku Habří. Delší trasa měří přibližně 5 km, kratší 1,5 km. Prezence proběhne od 9.00 do 9.30 hodin, startuje se v 10.00 hodin. Propozice jsou v aktualitách na www.mpcr.cz nebo bližší informace na e-mailu pořadatele alichtenbergova@atlas.cz.

Žabí běh – jarní na Prachově, 13. března

Tradiční Žabí běh v Prachově bude celkově již sedmnáctým. Bez změny zůstává i místo startu před Muzeem přírody Český ráj i čas prezence 10.00–10.45 hodin a čas startu v 11.00 hodin. Delší trasa bude měřit do 7 km, kratší do 2 km. Nezapomeňte si žabí převleky nebo doplňky. Bližší informace v propozicích a v upoutávkách na www.mpcr.cz.

Okamžiky před startem loňského jarního Žabího běhu v Prachově, který se konal 8. března 2015 října. Foto: Petr Lazurko.

Soutěže

Namaluj obojživelníka nebo plazu roku 2016

Muzeum přírody Český ráj a HERPETA letos vyhlašují opět již tradiční výtvarnou soutěž pro děti i dospělé. Důležitá data jsou 10. květen, do kdy se přijímají soutěžní díla; a 18. červen, kdy proběhne vyhlášení v Muzeu přírody Český ráj. Podrobnější informace jsou níže nebo v propozicích na www.mpcr.cz v sekci Soutěže.

CÍL SOUTĚŽE

Cílem soutěže je vzbudit zájem o vše živé, zejména o ohrožené živočichy.

SOUTĚŽÍ VŠICHNI

Soutěž je určena nejen pro děti, ale i pro dospělé. Kategorie: I. MŠ, II. 1. a 2. třídy ZŠ, III. 3. a 4. třídy ZŠ, IV. 5. a 6. třídy ZŠ, prima gymnázií, V. 7. až 9. třídy ZŠ, sekunda až kvarta gymnázií, VI. všichni starší.

CO A JAK

Kreslit, malovat a jinak ztvárňovat je možné různá vývojová stádia rosničky zelené a ještěrky zelené, případně i vytvořit krátkou prezentaci ve formátu ppt nebo pdf na toto téma. Rozměr papíru: maximálně formát A4. Údaje o autorovi (jméno a příjmení, školní ročník, adresa školy, vyučující; případně adresu bydliště) a kategorii pište na zadní stranu. Uveďte také e-mailovou adresu.

DO KDY A KAM

Soutěžní práce předejte v Muzeu přírody Český ráj (MPČR) nebo v Knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně, případně zašlete na adresu MPČR. Termín odeslání či předání je 10. května 2016. Adresa: Muzeum přírody Český ráj, Prachov 37, 506 01 Jičín, mprc@seznam.cz

HODNOCENÍ

V každé kategorii budou porotou vybrána tři nejlepší díla, případně další něčím výjimečná. Nejlepší díla budou odměněna publikacemi, drobnými věcnými cenami a diplomem. Vyhlášení výsledků proběhne v MPČR v Prachově, 18. června 2016.

POROTA

Alena Kaňková – Jičínský deník, Marcela Lazurková – MPČR, RNDr. Martin Šandera, Ph.D. – HERPETA a Ing. Marcela Šanderová – MPČR.

Fotosoutěž „Vyfoť mě!“

Soutěž probíhá po celý rok zasláním obrázků přes www.biolib.cz, informace též na www.mpcr.cz. Zaznamenáním pozorování s obrázkem přes BioLib se automaticky stáváte účastníkem soutěže.

Publikace získají vylosování ze všech účastníků.

Témata (kategorie): vyfoť obojživelníka roku, - plazu roku, - želvu než ti uteče, - ostatní obojživelníky a plazy ČR.

Můžete běžet, jít a nebo si dát i pauzu... S žabím doplňkem je to pak navíc v cíli ohodnoceno. Foto: Martin Šandera a Petr Lazurko.

Samec rosničky zelené (foto: Martin Šandera), samice ještěrky zelené (foto: Daniel Jablonski).

Proběhlé akce

Setkání ZOOfanatika a pomoc želvě bahenní

Setkání zoo-sběratelů a zoo-nadšenců, které se označuje jako ZOOfanatika, bylo letos v pořadí třetí a konalo se v ZOO Hluboká nad Vltavou ve dnech 4. – 6. března. Jedním z bodů programu byla aukce různých předmětů s tematikou zoologických zahrad. Výtěžek aukce byl věnován na výzkum a ochranu želvy bahenní v rámci projektu HERPETY „Želva bahenní v ČR“.

ZOOfanatika je mezinárodní setkávání příznivců zoologických zahrad. Řada z nich jsou pracovníci zoologických zahrad a další jsou různí nadšenci, někteří i profesionální zoologové. Program setkání byl vskutku bohatý a zahrnoval prodej a výměnu tiskovin a dalších materiálů ze zoologických zahrad, komentovanou prohlídku zoologické zahrady, besedu se zaměstnanci, přednášky z prostředí zoologických zahrad. Hlavní přednáškou byla přednáška Ing. Simony Gábrišové o chovu pand velkých a koal v Tiergarten Schönbrunn. V neděli pak bylo možné navštívit Chovné a rehabilitační zařízení (CHARZA) Pražské ZOO, které je v Dolním Dobřejově a zaměřuje se především na koně Převalského.

Důležitá část programu pro pomoc želvě bahenní proběhla v sobotu večer. Nejprve zazněla přednáška Martina Šandery „Záchraný program želvy bahenní v ČR“ a následovala aukce s 55 účastníky, ve které se dražily předměty věnované sběrateli a zoologickými zahradami. ZOO Hluboká věnovala např. i zážitkové programy – krmení medvědů nebo vyder. Hlavním licitátorem aukce byl Richard Viduna, na moderování a vedení se podíleli Roman Hynek a Martin Vobruba. Výtěžek, 15 270 Kč, byl věnován organizaci HERPETA na výzkum a ochranu želvy bahenní v ČR.

Další informace o ZOOfanatice a obrázky ze setkání najdete na webu www.zoofanatika.wzd.cz nebo facebooku www.facebook.com/zoofanatika. Organizátoři Roman Hynek a Martin Vobruba připravují čtvrté setkání v roce 2017 v ZOO Jihlava.

Představujeme projekty

Evidence kolizních míst na komunikacích a on-line mapa

Stále se zvyšující frekvence silniční dopravy je jedním z velkých rizikových faktorů zejména pro obojživelníky. S nastupujícím jarem přichází i období jarního tahu obojživelníků a jejich zvýšeného výskytu na silnicích. Pracovníci ochrany přírody i zájemci z řad veřejnosti mají možnost využít informace o kolizních místech v podobě on-line mapy. Případně můžete poskytnout informace o úsecích (místech), které ještě nejsou evidovány, nebo poskytnout informace o aktuálních změnách na již evidovaných úsecích. Evidována jsou kolizní místa i pro plazy a vydru říční.

Mapy jsou k dispozici na: <http://mapy.nature.cz/> Aplikovaná ochrana přírody, kolizní místa na komunikacích nebo <https://gis.nature.cz/arcgis/rest/services/AplikovanaOchrana/KolizniMista/MapServer>

Kontaktní osoba: Antonín Krása, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, antonin.krasa@nature.cz

Kalendář akcí

POZVÁNKA NA AKCE V ROCE 2016:

- 16. – 17. 4. **Konference o užovce stromové**
Horní hrad a Osvinov, Info: Radka Musilová
zamenisos@seznam.cz
- 18. – 24. 4. **Výstava ocasatých obojživelníků**
ve Stanici přírodovědců DDM hl. m. Prahy
www.ddmpraha.cz
- 22. – 24. 4. **3. seminář „Želva bahenní v ČR“ společně s konferencí České herpetologické společnosti**
Lanžhot
- 30. 4. **Exkurze do terénu při příležitosti „Save the Frogs Day“ - světového dne ochrany žab**
rybník Horní Ilmík u Hodic
<http://www.mokrady.wbs.cz>
- 5. 5. **Žabí kvákání**
Hladoměř, Stará Lysá
- 8. 5. – 30. 6. **Přírodovědná soutěž**
v zahradě MPČR pro děti i dospělé
- 28. 5. **Pojďte s námi za žábami**
Jihlava – Lesnovské mokřady
www.mokrady.wbs.cz
- 18. 6. **Slavnostní vyhlášení výsledků výtvarné soutěže Namaluj obojživelníka nebo plaza roku**
vernisáž výstavy výtvarných prací, soutěže v zahradě MPČR

Více akcí v kalendáři na www.mpcr.cz nebo na www.herpeta.cz

Předplatné

Předplatte si tištěné verze časopisu Pulec (čtvrtletník) a časopisu HERPETA (odborný časopis, 1x ročně) za 200 Kč/rok. Automaticky se stanete přidruženými členy organizace HERPETA a budete dostávat pozvánky na exkurze a další akce HERPETY a spolupracujících organizací.

Grafika a tisk předplacených a ukázkových výtisků:

Tiskárna F-PRINT Krchleby

Foto: Martin Šandera, není-li uvedeno jinak

Fotogalerie obrázků z akcí: <http://herpeta.rajce.idnes.cz/>

Vydavatel: HERPETA – Česká asociace pro ochranu a výzkum obojživelníků a plazů, Šípková 1866/12, 142 00 Praha 4 Krč, ve spolupráci s Muzeem přírody Český ráj a Českou herpetologickou společností

www.herpeta.cz

